

FATİH
SULTAN
MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ

II. ULUSLARARAR ARAP DİLİ ve EDEBİYAT ARAŞTIRMALARI KONGRESİ

05-07 MAYIS 2023
AYASOFYA YERLEŞKESİ

ÖZET KİTAPÇIĞI

FSMVÜ II. Uluslararası Arap Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Kongresi

ULUSLARARASI II. ARAP DİLİ VE EDEBİYATI ARAŞTIRMALARI KONGRESİ

05-07 MAYIS 2023
İSTANBUL / TÜRKİYE

ÖZET KİTAPÇIĞI
2023

Yayın Tarihi: 25 Mayıs 2023

Yayına Hazırlayan: Sara AKKUŐ

Arap Edebiyatı Tarihi Kitaplarına Bir Bakış

Doç. Dr. Hatice ARSLAN SÖZÜDOĐRU

İstanbul Üniversitesi

hatice.sozudogru@istanbul.edu.tr

Orcid: 0000-0003-2685-7451

Özet

Edebi mirasın bir göstergesi olan edebiyat tarihi kitapları, edebi eserleri ve şahsiyetleri kronolojik ve sistematik bir düzlemde serdetmektedir. Son iki yüzyılda ortaya çıkan bu tür, daha önce münferit olarak incelenen alanların birleştirilerek bir kitap haline dönüştürülmüş halidir. Edebiyat tarihi kitaplarının derlenmesi Dođu ve Batıda aynı dönemlere denk gelmez. Batı, edebiyat tarihi ile ilgili ilk eserlerini 18. yüzyıl sonunda ortaya çıkarmışken Dođunun 19. yüzyılın sonunda ortaya çıkardığı görülmektedir. Batı edebiyatına nispetle Dođuda edebiyat tarihi kitapları daha geç yazılmış denilebilir. Dođu edebiyatları içerisinde yer alan Türk edebiyatı da 19. yüzyılda ilk ürünlerini vermiştir. Arap edebiyatına baktığımızda ilk ürünlerin 19. yüzyılda Batılılar tarafından ortaya konduğu görülür. Zira Arap edebiyatı tarihi kitabı geleneğinin ilk olarak Alman Müsteřrik Carl Brockelmann'nın *Geschichte der arabischen Litteratur* kitabı ile başladığı bilinmektedir. Araplar için örnek teşkil eden bu eseri Corci Zeydan esas alarak *Târîhu âdâbi 'l-luğati 'l-Arabiyye* kitabını kaleme almıştır. Bu eserlerden sonra günümüze kadar pek çok Arap edebiyatı tarihi kaleme alınmıştır. Arap edebiyatının çeşitli devirlerini konu edinen bu eserler her dönemin edip ve şairleri, eser ve edebi türleri hakkında bilgi içerdiğinden araştırmacıların başucu eseri haline gelmiştir. Genellikle cahiliye döneminden başlayıp modern döneme kadar edebi devreleri ele alan bu eserlerin belirli bir sistematikte yazılmış olması beklenir. Ne var ki yapılan incelemelerde mevcut birçok eserin belirli bir ölçüt dâhilinde yazılmadığı yapılan taksimat ile edip ve şairlere ayrılan bölümlerin ve ele alınış biçimlerinin birbirinden kopyalanmış denilebilecek şekilde aynı olduğu görülür. Bu çalışmada bütün bunlar daha yakından incelenip ilk yazılan Arap edebiyatı tarihi kitaplarıyla günümüze kadar yazılanlar arasındaki farklar, birbirinden etkilenip etkilenmedikleri, istifade edilebilirlikleri incelenerek içerikleri hakkında bilgi verilecektir. Çalışmada belli başlı Arap edebiyatı tarihi kitapları ele alınıp elde edilen veriler analiz yoluyla ortaya konulacak, yazarları hakkında kısaca bilgi verildikten sonra eserlerin kısa bir değerlendirilmesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Edebiyat tarihi, Arap edebiyatı tarihi, kaynak eserler.

A Look at Arabic Literature History Books

Abstract

Literary history books, which are an indicator of literary heritage, present literary works, and personalities in a chronological and systematic way. This genre, which emerged in the last two centuries, is a form of a book by combining the previously examined areas within the framework. The emergence

of literary history books does not occur at the same time in East and West. While the West published its first works on the history of literature at the end of the 18th century, it can be seen that the East unveiled them at the end of the 19th century. It can be said that literary history books were written later in the East compared to Western literature. Turkish literature, which is one of the Eastern literature, also gave its first products in the 19th century. When we look at Arabic literature, it is seen that it gave its first works in the 19th century, and the first works were put forward by Westerners. It is known that the tradition of Arabic literature history books first started with the German Orientalist Carl Brockelmann's *Geschichte der arabischen Litteratur* book. Based on this work, which sets an example for Arabs, Corci Zeydan wrote the book *Târîhu âdâbi'l-luğati'l-Arabiyye*. Many history books of Arabic literature have been written on the basis of these works to this day. The subject of these works has been various periods of Arabic literature, since they provide information about the Arabic poets and poets of each era, their works, and literary genres, they have been the reference works of the researchers. They generally deal with the periods beginning with the Jahiliyyah period up to modern times. What is expected from these works is that they are written in a certain systematic way. The research carried out revealed that many works were not treated according to certain criteria, the division of the sections into periods, their division, the places reserved for writers and poets, and the way they were treated shows that they were copied from each other. All of these will be examined more closely, the differences between the first book on the history of Arabic literature and the ones written up to the present day and whether they are affected by each other, as well as their usability, reliability, and being a source, will be examined and information will be given about its content. In this study, the main Arabic literature history books will be discussed, the data obtained will be revealed through analysis and a brief evaluation of the works will be made after giving brief information about their authors.

Keywords: History of Arabic literature, literary history, source works.